

VALG AV ILDER

- Av Judith Sanders, USA

*Fra: The American Ferret Report volum 9, nummer 6, 1998.
Originalens tittel: "Selecting A Pedigree Ferret"*

Kanskje du har hatt en trist opplevelse med en ilder som har dødd av kreft i ung alder. Kanskje du er misfornøyd med avl og salgspraksisen til de større kommersielle oppdretterne og dyrebutikkene.

Eller kanskje du er på utkikk etter en spesiell pelsfarge eller kanskje du er ute etter å gjøre det skarpt på utstillinger. Det er mange grunner til å velge en kvalitetsilder (her i betydningen av en ilder som gjerne kommer fra en mindre oppdretter, med lang stamtavle av høy kvalitet som går mange generasjoner bakover, ilder som er avlet frem for å oppnå et godt temperament og en god helse. - red. anm.).

For min egen del var det synet og opplevelsen av å møte sterke, grasiøse tisper og fantastiske hanner på over 2.5 kilo på utstillinger som avgjorde saken. Siden har ikke noe annet enn kvalitetsildere vært godt nok.

For å finne en god oppdretter i ditt område kan du se etter annonser i utstillingskataloger, magasiner, aviser og på internett. Når du har funnet en, så ring og avtal et besøk.

En bra avlsfasilitet bør være rent, godt belyst og godt ventilert. Det bør tydelig synes at oppdretterens ildere lever komfortable liv med god ernæring, medisinsk behandling og har gode muligheter for aktivitet og lek. Dersom du føler at oppdretteren ikke tar godt nok vare på dyrene, så vil du vel ikke oppmuntre vedkommende ved å kjøpe en ilder av han eller henne? Kjøp aldri en ilder fordi du synes synd på den.

Ildere som lever under dårlige forhold kan ha temperamentsproblemer eller helseproblemer som kan gjøre det vanskelig å få den til å bli et flott kjæledyr. Dårlig hygiene og dårlig ernæring kan få følger for ilderen for resten av dens liv.

Husk at også oppdretteren sjekker deg. Som en oppdretter som ønsker å finne best mulige hjem for mine ildere, så stiller jeg den potensielle kjøperen en rekke spørsmål av ulik art. Du kan også forvente at oppdretter krever at du skal signere en kontrakt som omhandler behandlingen av ilderen. Oppdretter vil også kontakte deg for å tilse at alt går bra for deg og ilderen. Dersom det ikke går så bra, så vil de fleste oppdrettere gi deg pengene tilbake såfremt ilderen returneres i god behold innen rimelig tid.

Dersom du kjøper ilder kun med tanke på å ha den som kjæledyr, vil det viktigste elementet være dens temperament og personlighet. Ikke anta at det å kjøpe en valp eller et ungt dyr vil gjøre deg i stand til å oppdra det skikkelig. Tvert i mot; den beste garantien for å få et snilt og rolig dyr er å velge en eldre ilder på minst fem måneder.

Personligheten til en ung ilder synes å gå fra "voldsom" ved babystadiet til "stormfull" ved pubertetsstadiet. Selv ildere som stammer fra svært rolige foreldre kan oppføre seg som smådjevler til de er en fem, seks måneder gamle. En eldre ilder vil da i stedet være midt i blinken. Dersom du allikevel velger en valp, så forsikre deg om at den er avvendt fra moren sin. Den bør kanskje aller helst være mellom ti og fjorten uker gammel. Det er hjerteskjærende å høre skrikingen til en liten valp som tatt for tidlig fra moren.

Så til "kvalitetsdelen":

Oppdretteren bør være i stand til å gi deg mye informasjon om ilderens forfedre, minimum tre til fire generasjoner bakover. Mange av de ilderne som stadig vinner på utstillinger har stamtavler som går tolv eller flere generasjoner bakover. En skriftlig stamtavle vil inkludere navn, fødselsdato, fødested, farge, pelstegning og informasjon om utstillingspoeng og premieringer. Dersom den ikke inneholder informasjon om medisinsk historie, så be om å få dette i tillegg. Du bør spørre om hvor lenge forfedrene levde og hva de døde av.

En god oppdretter vil være ivrig med å fortelle deg alt du trenger å vite. Dersom du kjøper ilder på en utstilling så skal fremdeles stamtavlen og vaksinasjonspapirer følge med ilderen.

Ikke bli overbekymret dersom stamtavlen viser at ilderen du er interessert i er et resultat av linjeavl (parring av beslektede dyr, minst to generasjoner fra hverandre).

Selv om genetisk ulikhet og mangfold er ønsket, så hender det at oppdrettere velger å parre beslektede dyr for å beholde de gode egenskapene de innehar.

En god oppdretter vil stadig arbeide for å forbedre helse, levealder, temperament og utseende hos sine dyr og vil fortsette å tilegne seg mer kunnskap og erfaring og også utveksle slike med andre oppdrettere.

Dersom det er mulig bør du ta en grundig titt på foreldrene og besteforeldrene til den aktuelle ilderen og også omgås disse en stund.

Hvordan oppfører de seg med hensyn til fremmede? Hvordan eldes de? Når du velger en ilder så stol like mye på dine hender som dine øyne. Under en blank pels skal du kjenne stødige bein og solide muskler. Se etter en rund, dyp brystkasse og en noe avrundet (ikke flat) hodeskalleform.

Vel plasserte hofter vil gi en grasiøs gange og en god muskelmasse vil synes i en buet rygg. Ikke aksepter abnormaliteter som slappe muskler, buede bein eller ildere som er avlet kun med henblikk på å få en bestemt pelsfarge, pelstype eller tegning.

Sjekk om ilderen er døv eller blind, sjekk øyne, munn/tenner og ører. Hør hvordan den puster og observer den når den leker.

Prisene på kvalitetsilder varierer mye, fra hundre til over to hundre dollar. På toppen av denne prisen kan det hende at du må betale for å få ilderen kastrert eller sterilisert; helst ved seks til åtte måneders alder. Ved det tidspunktet har ilderen nådd omtrent åtti prosent av sin voksne størrelse, men har ennå ikke rukket å komme i brunst.

Jeg mener at kvalitetsildere er utrolig billige når man tar i betraktning hva det koster av penger og arbeidsinnsats for å avle de frem. Svært få av de oppdretterne jeg kjenner tjener noe på denne hobbyen. Bruk tid og undersøk nøye. Jeg håper at du og din drømmeilder vil leve lykkelige i alle deres dager.

Oversatt av: Ingvill Andersen.

Oversetter kommenterer

Denne artikkelen er skrevet av en amerikansk dame og er beregnet på det amerikanske publikummet, så noe av innholdet vil være mindre relevant for oss nordmenn.

Jeg synes allikevel at mye av informasjonen her er svært nyttig også for oss. Nå tror jeg nok at det er heller få oppdrettere i Norge som har stamtavler som går over tolv generasjoner bakover.

En ilder trenger heller ikke å ha noen flott og fancy stamtavle for å bli et godt kjæledyr, men den vil fortelle oss noe om hvilken helsestand og temperament man kan forvente at ilderen har/får. Disse rådene vil være nyttige å ha i tankene når man kjøper ilder, uansett av hvem, hvor eller kvaliteten på stamtavlen.